

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

**European Charter
for Regional
or Minority Languages**

**Charte européenne
des langues régionales
ou minoritaires**

**Europska Povelja o
Regionalnim Ili Manjinskim
Jezicima**

**CROATIAN VERSION
UNOFFICIAL TRANSLATION**

EUROPSKA POVELJA O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA PREAMBULA

Države članice Vijeća Europe potpisnice ovoga dokumenta:

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe postizavanje većeg suglasja između njezinih članica naročito s ciljem očuvanja i ostvarivanja ideala i načela koji su dio njihovog zajedničkog nasljeđa;

Smatrajući da zaštita povijesnih regionalnih ili manjinskih jezika Europe, od kojih su neki u opasnosti od eventualnog izumiranja, doprinosi održanju i razvoju europskog kulturnog bogatstva i tradicija;

Smatrajući da je pravo uporabe regionalnog ili manjinskog jezika u privatnom i javnom životu neotuđivo pravo sukladno principima utjelovljenim u Konvenciji o građanskim i političkim pravima UN, te da odgovara duhu Konvencije Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda;

Uzimajući u obzir dosadašnju djelatnost u okviru OEES-a, posebno obzirom na Zaključni akt u Helsinkiju od 1975. te dokument sastanka u Kopenhagenu iz 1990.;

Naglašavajući vrijednost međukulturalizma i višejezičnosti te smatrajući da zaštita i podrška regionalnim ili manjinskim jezicima ne bi smjela ići na štetu službenih jezika i potrebe da se oni usvajaju;

Shvaćajući da zaštita i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika u različitim krajevima i regijama Europe predstavlja važan doprinos izgradnji Europe na načelima demokracije i kulturne različitosti u okviru nacionalne suverenosti i teritorijalne cjelovitosti;

Uzimajući u obzir specifične uvjete i povijesne tradicije u različitim regijama europskih država,

složile su se u slijedećem:

DIO I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Definicije

U smislu ove Povelje:

a) izraz »regionalni ili manjinski jezici« znači jezike koji se

i. tradicionalno rabe na području određenog državnog teritorija od strane državljana te države koji sačinjavaju grupu brojčano manju od ostatka državnog stanovništva, i

ii. razlikuju od službenih jezika te države;

Ovo ne uključuje ni dijalekte službenog jezika države ni jezike useljenika

b) »područje na kojem se regionalni ili manjinski jezici rabe« znači zemljopisno područje na kome je navedeni jezik način izražavanja određenog broja ljudi što opravdava usvajanje različitih zaštitnih i poticajnih mjera predviđenih u ovoj Povelji;

c) »neteritorijalni jezici« znači jezike koji se rabe od državljana određene države a koji se razlikuju od jezika koje rabi ostatak državnog pučanstva, ali koji iako su tradicionalno u uporabi u okviru državnog teritorija, ne mogu biti svedeni na zasebno područje.

Članak 2.

Obveze

1. Svaka stranka obvezuje se na primjenjivanje odredbi Dijela II. za sve regionalne ili manjinske jezike koji se govore u okviru njezinog područja te na poštivanje definicija iz članka 1.

2. U pogledu svakog jezika specificiranog u vrijeme ratifikacije, prihvatanja ili potvrde, u skladu s člankom 3. svaka stranka obvezuje se na primjenjivanje minimuma od 35 stavka ili podstavka odabranih između odredaba Dijela III. ove Povelje, uključujući najmanje tri stavka odabrana iz svakog od članaka 8. i 12. te jednoga između svakog od članaka 9., 10., 11. i 13.

Članak 3.

Praktične upute

1. Svaka država ugovornica pobliže će odrediti u svojim ratifikacionim instrumentima, prihvatanju ili potvrdi svaki od regionalnih ili manjinskih jezika ili službeni jezik koji je u manjoj uporabi na cijelom ili dijelu područja na koji će se stavci izabrani u skladu s člankom 2. stavkom 2. primjenjivati.

2. Svaka stranka smije, naknadno izvijestiti glavnog tajnika da prihvaća obveze koje proizlaze iz odredbi bilo kojeg drugog stavka Povelje do tada ne navedenog u njezinim ratifikacionim instrumentima, prihvatanju ili potvrdi. Ona može također izvijestiti da će primjenjivati stavak 1. ovoga članka i na druge regionalne ili manjinske jezike, ili na druge službene jezike koji su u manjoj uporabi na cijelom ili dijelu njezinog područja.

3. Obveze na koje se poziva gore navedeni stavak smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije, prihvatanja ili potvrde i imat će isti učinak računajući od dana njihove notifikacije.

Članak 4.

Postojeći režimi zaštite

1. Nijedan dio ove Povelje ne smije se shvatiti u smislu ograničavanja ili ukidanja bilo kojeg od prava koje jamči Europska konvencija o ljudskim pravima.

2. Odredbe ove Povelje neće se odnositi na bilo koje povlaštenije odredbe u pogledu položaja regionalnih ili manjinskih jezika, odnosno pravno stanje osoba koje pripadaju manjinama koje eventualno postoje kod ugovorne stranke, odnosno za koje su predviđeni odgovarajući bilateralni ili multilateralni sporazumi.

Članak 5.

Postojeće obveze

Nijedan dio ove Povelje ne smije se tumačiti kao da sadrži pravo za poduzimanje djelatnosti ili radnje koje je u suprotnosti sa ciljevima Povelje UN ili bilo koje druge obveze međunarodnog prava, uključivši načelo suverenosti i teritorijalne cjelovitosti država.

Članak 6.

Informiranje

Ugovorne stranke obvezuju se omogućiti informiranje zainteresiranih tijela vlasti, organizacija i osoba o pravima i dužnostima koje je uspostavila ova Povelja.

DIO II.

CILJEVI I NAČELA KOJI SE OSTVARUJU U SKLADU SA ČLANKOM 2 STAVKOM 1.

Članak 7.

Ciljevi i načela

1. U pogledu regionalnih ili manjinskih jezika na područjima na kojima se ti jezici rabe i u skladu sa položajem svakog jezika, ugovorne stranke zasnivat će njihovu politiku, zakonodavstvo i praksu na slijedećim ciljevima i načelima:

- a) priznanje regionalnog ili manjinskog jezika kao izraza kulturnog bogatstva;
- b) poštivanje integriteta zemljopisnog područja svakog regionalnog ili manjinskog jezika s ciljem osiguranja da postojeće ili nove administrativne podjele ne predstavljaju zapreku za promicanje odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika;
- c) potrebi za odlučnu akciju na promicanju regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem njihova očuvanja;
- d) pogodovanje i/ili poticanje uporabe regionalnih ili manjinskih jezika u govoru i pismu, u javnom i privatnom životu;
- e) održanje i razvoj veza na području koje pokriva ova Povelja, između grupa koje rabe regionalne ili manjinske jezike i drugih grupa u državi koje rabe jezik korišten u istom ili sličnom obliku, kao i uspostavljanje kulturnih veza sa drugim grupama u državi koje rabe druge jezike;

- f) poduzimanje odgovarajućih mjera u svrhu nastave i izučavanja regionalnih ili manjinskih jezika na svim odgovarajućim stupnjevima;
- g) davanje pogodnosti koje će omogućiti da osobe koje se ne služe regionalnim ili manjinskim jezikom, a žive na području gdje se on rabi, nauče taj jezik ako to žele;
- h) poticanje izučavanja i istraživanja o regionalnim i manjinskim jezicima na sveučilištima ili odgovarajućim institucijama;
- i) poticanje odgovarajućih vrsta međudržavnih razmjena u područjima na koje se odnosi ova Povelja za regionalne ili manjinske jezike koji su isti ili slični u dvije ili više država.

2. Ugovorne stranke obvezuju se eliminirati (ukoliko već to do sada nisu učinile) bilo koje neopravdane razlike, isključenja, ograničenja ili prednosti u odnosu na uporabu regionalnog ili manjinskog jezika sa ciljem obeshrabrivanja ili dovođenja u opasnost održanja ili razvoja regionalnog ili manjinskog jezika. Usvajanje posebnih mjera u korist regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem promicanja jednakosti između korisnika tih jezika i ostalog dijela pučanstva, odnosno mjera koje pravilno uzimaju u obzir njihove specifične uvjete ne smatra se aktom diskriminacije protiv korisnika jezika koji su u široj uporabi.

3. Ugovorne stranke obvezuju se promicati, svim odgovarajućim sredstvima, međusobno razumijevanje između svih jezičnih grupa u zemlji te naročito uključiti poštivanje, razumijevanje i snošljivost u pogledu regionalnih ili manjinskih jezika među ciljeve nastave i obrazovanja njihovih zemalja te davati potporu masovnim medijima da slijede iste ciljeve.

4. U određivanju njihove politike prema regionalnim ili manjinskim jezicima ugovorne stranke uzimat će u obzir potrebe i želje izražene od strane grupa koje rabe te jezike. Njih treba ohrabriti da uspostave tijela ukoliko je to potrebno u cilju savjetovanja državnih tijela u svim pitanjima koja se odnose na regionalne ili manjinske jezike.

5. Ugovorne stranke obvezuju se na primjenu mutatis mutandis načela navedenih u stavku od 1. do 4. i na neteritorijalne jezike. Međutim, što se tiče tih jezika priroda i opseg mjera koje treba poduzeti da bi se ostvarila ova Povelja treba odrediti na fleksibilan način, uzimajući u obzir potrebe i želje, te poštivajući tradicije i obilježja grupa koje rabe dotične jezike.

DIO III.

MJERE ZA PROMICANJE UPORABE REGIONALNIH ILI MANJINSKIH JEZIKA U JAVNOM ŽIVOTU U SKLADU SA OBVEZAMA NAVEDENIM U ČLANKU 2. STAVKU 2.

Članak 8.

Obrazovanje

1. U pogledu obrazovanja ugovorne stranke obvezuju se da na području na kojem se ti jezici rabe, u skladu sa stanjem svakog od tih jezika i bez štete za nastavu službenih jezika:

- a) i. omoguće predškolsko obrazovanje na odgovarajućem regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. omogućće da se značajni dio predškolskog obrazovanja odvija na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. primjene jednu od mjera navedenih gore pod i. i ii. barem na one učenike čije obitelji to zahtijevaju i čiji je broj dovoljan; ili

iv. ako državna tijela nemaju izravnu nadležnost u području predškolskog obrazovanja daju prednost ili podrže primjenu mjera navedenih gore pod i. do iii.;

b) i. učine dostupnim osnovno obrazovanje na relevantnim regionalnim ili manjinskim jezicima; ili

ii. učine dostupnim značajan dio osnovnog obrazovanja na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. poduzmu mjere u okviru osnovnog obrazovanja za nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili

iv. primijene jednu od mjera predviđenih gore pod i. do iii. barem na one učenike čije obitelji to zahtijevaju, a čiji je broj dostatan;

c) i. učine dostupnim dopunsko obrazovanje na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. učine dostupnim znatan dio dopunskog obrazovanja na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. poduzmu mjere u okviru dopunskog obrazovanja za nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa: ili

iv. primijene jednu od mjera predviđenih gore pod i. do iii. barem na one učenike koji, odnosno gdje to odgovara čije obitelji, to žele u dostatnom broju;

d) i. učine dostupnim tehničko i stručno obrazovanje u relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. učine dostupnim znatan dio tehničkog i stručnog obrazovanja u relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. omogućće u okviru tehničkog i stručnog obrazovanja nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili

iv. primijene jednu od mjera navedenih gore pod i. do iii. barem na one učenike koji odnosno čije obitelji to žele u broju koji se smatra dostatnim,

e) i. učine dostupnim sveučilišno i drugo visokoškolsko obrazovanje na regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. predvide olakšice za studiranje tih jezika kao nastavnih predmeta na sveučilištima i visokim školama; ili

- iii. ukoliko se zbog uloge države u visokoškolskom obrazovanju ne može primijeniti podstavak i. i ii. podstavku i/ili dopuste osnivanje sveučilišta i visokoškolskih ustanova na regionalnim ili manjinskim jezicima ili olakšice za studiranje tih jezika kao nastavnih predmeta na sveučilištima i visokim školama;
- f) i. omogućće otvaranje tečajeva za odrasle i za dopunsko obrazovanje na kojima će se nastava vršiti uglavnom ili u cjelini na regionalnim ili manjinskim jezicima; ili
- ii. ponude takve jezike kao predmete dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih; ili
- iii. ukoliko državna tijela nemaju izravnu nadležnost na području obrazovanja odraslih olakšaju i/ili potaknu uvođenje takvih jezika kao predmeta dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih;
- g) poduzmu mjere koje će osigurati da nastava povijesti i kulture odražava značenje regionalnih ili manjinskih jezika;
- h) omogućće osnovno i dopunsko obrazovanje nastavnika potrebnih za primjenu onih stavaka od a) do g) koje je prihvatila ugovorna stranka;
- i) da uspostave nadzorno vijeće ili tijelo koje će biti odgovorno za nadzor mjera koje se poduzimaju te napretka postignutog u uspostavi ili razvitku nastave regionalnih ili manjinskih jezika te za sastavljanje povremenih izvješća o njihovim zapažanjima koja će se učiniti dostupnim javnosti.

2. U pogledu obrazovanja i što se tiče područja različitih od onih na kojima se regionalni ili manjinski jezici tradicionalno rabe ugovorne stranke se obvezuju da ukoliko broj korisnika tih jezika to opravdava, dopuste, potaknu ili organiziraju cjelokupnu nastavu na regionalnom ili manjinskom jeziku odnosno kao predmet na svim odgovarajućim stupnjevima obrazovanja.

Članak 9.

Sudbena tijela

1. Ugovorne stranke obvezuju se u pogledu onih područja sudova u kojima broj stalno nastanjenih osoba koje rabe regionalne ili manjinske jezike opravdava mjere navedene u tekstu koji slijedi prema stanju svakog od tih jezika te pod uvjetom da uporaba pogodnosti koje dodjeljuje ovaj stavak ne bude smatrana od strane sudaca kao zapreka za pravilno funkcioniranje sudbenih tijela, da:
- a) u kaznenom postupku:
 - i. omogućće da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili
 - ii. zajamče optuženome pravo uporabe njegovog/njezinog regionalnog ili manjinskog jezika; i/ili
 - iii. omogućće da podnesci i dokazi, bez obzira da li su pisani ili usmeni, ne budu odbačeni samo zbog toga što su sastavljeni na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili

iv. da izdaju na zahtjev isprave vezane uz pravne postupke na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da ih učine dostupnim preko tumača i prijevoda bez da zainteresirane osobe zato snose dodatne troškove;

b) u građanskom postupku:

i. osiguraju da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili

ii. dopuste, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti svoj regionalni ili manjinski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/ili

iii. da omogućće da se isprave i dokazna sredstva mogu predočiti na regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima;

c) u postupcima pred sudovima koji rješavaju upravne predmete:

i. da osiguraju da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili

ii. dopuste, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti svoj regionalni ili manjinski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/ili

iii. omogućće da se isprave i dokazna sredstva mogu predočiti na regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima:

d) da poduzmu korake sa ciljem da primjena podstavka i. i iii. iz gore navedenih stavaka b) i c) te svaka neophodna primjena usluge tumača i prijevoda ne izazove dodatne troškove za zainteresirane osobe.

2. Ugovorne stranke se obvezuju:

a) da ne osporavaju valjanost pravnih isprava izdatih na području države samo iz razloga što su sastavljene u regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

b) da ne osporavaju valjanost privatnih pravnih isprava izdatih (sastavljenih) na području države samo iz razloga što su sastavljene na regionalnom ili manjinskom jeziku te da osiguraju da se svaka od njih može pozvati protiv zainteresirane treće strane koja ne rabi te jezike pod uvjetom da su one bile upoznate sa sadržajem isprave od strane osobe koja se na nju poziva; ili

c) da ne osporavaju valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području države samo zbog toga što su one sastavljene na regionalnom ili manjinskom jeziku.

Ugovorne stranke obvezuju se učiniti dostupnim najvažnije nacionalne ustavno-pravne tekstove te one tekstove koji se odnose na korisnike tih jezika u izdanjima na regionalnim i manjinskim jezicima, osim ukoliko je to već učinjeno.

Članak 10.

Upravna tijela i javne službe

1. U okviru upravnih područja države na kojima broj stalno nastanjenih osoba koje se koriste regionalnim ili manjinskim jezicima opravdava mjere koje se navode u tekstu koji slijedi te obzirom na stanje svakog jezika ugovorne stranke se obvezuju u mjeri koja odgovara mogućnostima na:

- a) i. osiguranje da upravna tijela rabe regionalne ili manjinske jezike; ili
 - ii. osiguravanje da svaki od tih javnih službenika koji dolazi u kontakt sa javnošću rabi regionalni ili manjinski jezik u svojim kontaktima sa osobama koje se njima služe; ili
 - iii. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu podnositi usmene ili pisane molbe (zahtjeve) te dobiti odgovor u tim jezicima; ili
 - iv. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu podnositi usmene ili pisane zahtjeve na tim jezicima; ili
 - v. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu valjano podnositi isprave na tim jezicima;
- b) učine dostupnim javnosti one upravne tekstove i obrasce koji su u široj uporabi na regionalnim ili manjinskim jezicima ili u dvojezičnoj verziji;
- c) dopuste upravnim tijelima da sastavljaju akte na regionalnom ili manjinskom jeziku.

2. Ugovorne stranke se obvezuju da dopuste i/ili potaknu obzirom na lokalna i regionalna tijela vlasti na čijem je području broj stalnih stanovnika koji rabe regionalni ili manjinski jezik takav da opravdava mjere koje se preciziraju u dolje navedenom tekstu:

- a) uporabu regionalnog ili manjinskog jezika na području mjesne nadležnosti regionalnog ili lokalnog tijela,
- b) mogućnost za korisnike regionalnih ili manjinskih jezika da podnose usmene ili pisane zahtjeve u tim jezicima;
- c) objavljivanje službenih isprava regionalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku;
- d) objavljivanje službenih isprava lokalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku;
- e) uporabu u raspravama na skupštinama (vijećima) od strane regionalnih tijela regionalnih ili manjinskih jezika, bez da se isključi uporaba službenog jezika države;
- f) uporabu regionalnog ili manjinskog jezika u raspravama skupština lokalnih tijela bez da se isključi uporaba službenog jezika države;

g) uporaba ili uvođenje ukoliko se to ukaže neophodnim zajedno sa nazivom na službenom jeziku tradicionalnih i ispravnih oblika imena mjesta na regionalnim ili manjinskim jezicima.

3. Ugovorne stranke se obvezuju da u pogledu javnih službi koje su ustanovljene od strane upravne vlasti ili u pogledu osoba koje djeluju u njihovo ime na području na kome se rabe regionalni ili manjinski jezici, te u skladu sa stanjem svakog jezika i u okviru mogućnosti:

- a) omogućće da se regionalni ili manjinski jezici rabe u pružanju usluga javnih službi; ili
- b) da dopuste korisnicima regionalnih ili manjinskih jezika da podnose zahtjeve i primaju odgovore na njih u tim jezicima; ili
- c) dopuste korisnicima regionalnih ili manjinskih jezika da podnose zahtjeve na tim jezicima.

4. Da bi se ostvarile one odredbe stavka 1., 2. i 3. koje su one prihvatile ugovorne stranke obvezuju se da poduzmu jednu ili više od sljedećih mjera:

- a) prevođenje ili korišćenje tumača prema potrebi;
- b) primanje u službu te kada se ukaže potreba dopunsko obrazovanje javnih službenika te drugih osoba u javnoj službi;
- c) davanje suglasnosti prema mogućnosti za zahtjeve javnih službenika koji poznaju regionalne ili manjinske jezike da budu postavljeni na području na kojem se ti jezici rabe.

5. Ugovorne stranke obvezuju se da dopuste uporabu ili usvajanje prezimena na regionalnim ili manjinskim jezicima na zahtjev zainteresiranih osoba.

Članak 11.

Javni mediji

1. Ugovorne stranke se obvezuju da za korisnike regionalnih ili manjinskih jezika na području na kojima se oni govore u skladu sa stanjem svakog jezika te ovisno o nadležnosti koju ima javna vlast izravno ili neizravno u toj oblasti, te poštivajući načelo neovisnosti i autonomije medija:

- a) u mjeri u kojoj radio i televizija imaju karakter javne službe:
 - i. osiguraju osnivanje bar jedne radio postaje i jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
 - ii. osiguraju i/ili olakšaju osnivanje bar jedne radio postaje i jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
 - iii. sačine adekvatne odredbe s ciljem da odgovorni za radio emisije ponude programe na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- b) i da potaknu i/ili olakšaju osnivanje bar jedne radio stanice na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili

ii. da potaknu i/ili olakšaju emitiranje radio programa na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;

c) i. da potaknu i/ili olakšaju osnivanje bar jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili

ii. da potaknu i/ili olakšaju odašiljanje televizijskih programa na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;

d) da potaknu i/ili olakšaju proizvodnju i distribuciju audio i audiovizuelnih ostvarenja na regionalnim ili manjinskim jezicima;

e) i. da potaknu i/ili olakšaju osnivanje i/ili održanje bar jednog novinskog glasila na regionalnim ili manjinskim jezicima; ili

ii. da potaknu i/ili olakšaju objavljivanje novinskih članaka na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;

f) i. da snose dodatne troškove za one medije koji rabe regionalne ili manjinske jezike, kada god zakonski propisi predviđaju mogućnost financijske podrške medijima; ili

ii. primjenjuje postojeće mjere za financijsku potporu i na audiovizuelnu proizvodnju na regionalnim ili manjinskim jezicima;

g) da pomažu obrazovanje (doškoloavanje) novinara i drugog osoblja u medijima koja rabe regionalne ili manjinske jezike.

2. Ugovorne stranke se obvezuju zajamčiti slobodu izravnog prijema radio i televizijskih emisija iz susjednih zemalja na jeziku koji se rabi u istom ili sličnom obliku kao i regionalni ili manjinski jezik dotične zemlje, te da se ne suprotstavljaju preuzimanju radio i televizijskih emisija od strane susjednih zemalja na tim jezicima. Također se one obvezuju osigurati da se neće uvoditi nikakva ograničenja za slobodu izražavanja i slobodni protok informacija u tisku na jeziku koji se rabi u istoj ili sličnoj formi kao i regionalni ili manjinski jezik dotične zemlje. Ove gore navedene slobode obzirom da su vezane uz dužnosti i obveze mogu se podvrgavati formalnostima, preduvjetima, ograničenjima ili kaznenim mjerama prema zakonskim propisima i potrebama demokratskog društva, te u interesu državne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javnog reda, zatim za prevenciju nereda i zločina, za zaštitu zdravlja i morala, za zaštitu ugleda ili prava drugih osoba, za zaštitu povjerljivih informacija ili za održavanje autoriteta i nepristranosti sudstva.

3. Ugovorne stranke se obvezuju osigurati da će interesi korisnika regionalnih ili manjinskih jezika biti predstavljeni ili uzeti u obzir u okviru onih tijela koje će se ustrojiti u skladu sa pravnim propisima sa ciljem da se zajamči sloboda i pluralizam medija.

Članak 12.

Kulturne aktivnosti i ustanove

1. Ugovorne stranke se obvezuju u pogledu kulturnih aktivnosti i ustanova - naročito knjižnica, videoteka, kulturnih centara, muzeja, arhiva, akademija, kazališta i kina kao i u

pogledu književnih djela i filmova, govornih oblika kulturnog izražavanja, festivala i kulturne industrije, uključivši inter alia uporabu novih tehnologija - na području na kojem se takvi jezici rabe te u mjeri u kojoj su javne vlasti nadležne, imaju vlast, odnosno ulogu na tom polju da:

- a) ohrabruju one oblike izražavanja i inicijative koji su specifični za regionalne ili manjinske jezike te da učine dostupnim na različite načine djela proizvedena na tim jezicima;
- b) potiču dostupnost radova proizvedenih na regionalnim ili manjinskim jezicima u drugim jezicima putem pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhroniziranja i prevođenja filmova;
- c) učine dostupnim djela proizvedena u drugim jezicima u regionalnim ili manjinskim jezicima preko pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhronizacije i prevođenja filmova;
- d) osiguraju da tijela odgovorna za organizaciju ili pomaganje kulturnih aktivnosti različite vrste uzimaju u obzir u odgovarajućoj mjeri znanje i uporabu regionalnih ili manjinskih jezika i kultura u svim pothvatima koje one potiču ili kojima pružaju potporu;
- e) promiču mjere sa ciljem da tijela koja su odgovorna za organiziranje ili pomaganje kulturnih aktivnosti raspolazu osobljem koje poznaje u potpunosti odgovarajuće regionalne ili manjinske jezike, kao i jezike ostalog dijela stanovništva;
- f) ohrabruju izravno sudjelovanje predstavnika korisnika odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika u organizaciji kulturnih ustanova ili u planiranju kulturnih aktivnosti;
- g) ohrabruju i/ili olakšavaju osnivanje tijela odgovornih za sakupljanje, arhiviranje, predstavljanje ili objavljivanje djela proizvedenih u regionalnim ili manjinskim jezicima;
- h) ako se ukaže potreba osnivaju i/ili promiču i financiraju prevođenje i službe koje se bave terminološkim istraživanjima, naročito u pogledu održavanja i razvijanja odgovarajuće upravne, trgovačke, gospodarske, socijalne, tehničke ili pravne terminologije u svakom regionalnom ili manjinskom jeziku.

2. Ugovorne stranke obvezuju se da u odnosu na područja koja su izvan onih u kojima se tradicionalno rabe regionalni ili manjinski jezici ukoliko broj korisnika to opravdava dopuste, ohrabruju i/ili omogućće odgovarajuće kulturne aktivnosti i pogodnosti u skladu sa prethodnim stavkom.

3. Ugovorne stranke obvezuju se da provodeći svoju kulturnu politiku u inozemstvu uzimaju u obzir na odgovarajući način regionalne ili manjinske jezike te kulturu koju oni reflektiraju.

Članak 13.

Gospodarski i socijalni život

1. Ugovorne stranke obvezuju se da u pogledu gospodarskih i socijalnih aktivnosti na cijelom državnom području:

- a) isključuje iz njihovog zakonodavstva bilo koju odredbu koja zabranjuje ili ograničava bez opravdanog razloga uporabu regionalnog ili manjinskog jezika u ispravama koje se odnose na gospodarski ili socijalni život, naročito u pogledu radnih ugovora te tehničkih isprava kao što su napuci za uporabu proizvoda ili uređaja;
- b) onemogućuje uključivanje bilo kojih klauzula koje isključuju ili ograničavaju uporabu regionalnih ili manjinskih jezika, barem između korisnika istog jezika u internim pravilima poduzeća te u privatnim ispravama;
- c) suprotstave postupcima zasnovanim s ciljem da se obeshrabri uporaba regionalnih ili manjinskih jezika u svezi gospodarskih ili socijalnih djelatnosti;
- d) olakšaju i/ili ohrabre uporabu regionalnih ili manjinskih jezika i drugim sredstvima osim onih koji su navedeni u gornjim stavcima.

2. Ugovorne stranke se obvezuju da u pogledu gospodarskih i socijalnih djelatnosti u mjeri u kojoj su za njih nadležne javne vlasti te na području na kojem se rabe regionalni manjinski jezici te u okviru mogućnosti:

- a) uključe u njihovu financijsku i bankovnu regulativu, odredbe koje dopuštaju putem procedura koje su podudarne trgovačkoj praksi, uporabu regionalnih ili manjinskih jezika u sastavljanju platežnih naloga (čekova, mjenica itd.) ili drugih financijskih dokumenata, odnosno prema potrebi da osiguraju primjenu takvih odredbi;
- b) u gospodarskim i socijalnim sektorima koji su izravno pod njihovim nadzorom (javni sektor) organiziraju djelatnosti s ciljem promicanja uporabe regionalnih ili manjinskih jezika;
- c) osiguraju da ustanove socijalne skrbi kao što su bolnice, mirovinski domovi ili prihvatilišta ponude mogućnost primanja i liječenja u njihovom vlastitom jeziku osoba koje rabe regionalne ili manjinske jezike, a kojima je potrebna skrb zbog lošeg zdravlja, starosti ili zbog drugih razloga;
- d) osiguraju na odgovarajući način da su sigurnosni napuci dostupni i na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- e) poduzmu mjere za informiranje o pravima potrošača za koja se brine nadležna javna vlast na regionalnim ili manjinskim jezicima.

Članak 14.

Prekogranična kulturna razmjena

Ugovorne stranke se obvezuju:

- a) da primjenjuju postojeće bilateralne i multilateralne sporazume koji ih povezuju sa državama u kojima se isti jezik rabi u istom ili sličnom obliku, ili ukoliko se ukaže potreba da nastoje zaključiti takve sporazume s ciljem da se podupiru kontakti između korisnika istog jezika u odgovarajućim državama na područjima kulture, obrazovanja, informiranja, stručnog obrazovanja i doškovanja;

b) da olakšavaju i promiču prekograničnu suradnju u korist regionalnih ili manjinskih jezika naročito između regionalnih i lokalnih vlasti na čijem se području rabi isti jezik u istom ili sličnom obliku.

DIO IV.

PRIMJENA POVELJE

Članak 15.

Periodična izvješća

1. Ugovorne stranke podnoseće periodično glavnom tajniku Vijeća Europe u formi koju će propisati Odbor ministara izvješća o njihovoj politici koju provode u skladu sa Dijelom II. ove Povelje te o mjerama koje su poduzele primjenjujući one odredbe Dijela III. koje su prihvatile. Prvo izvješće treba podnijeti u roku godine dana nakon stupanja na snagu Povelje u odnosu na ugovornu stranku, a druga izvješća u razdoblju od tri godine nakon prvog izvješća.
2. Ugovorne stranke će poduzeti mjere da njihova izvješća budu dostupna javnosti.

Članak 16.

Ispitivanje izvješća

1. Izvješća koja se podnose glavnom tajniku Vijeća Europe u primjeni članka 15. razmatrat će komisija stručnjaka koja će biti sastavljena u skladu sa člankom 17.
2. Tijela ili udruge koji legalno postoje u ugovornoj stranci smiju upozoriti komisiju stručnjaka na predmete koji se odnose na pothvate koje poduzima ugovorna stranka obzirom na Dio III. ove Povelje. Nakon konzultiranja ugovorne stranke komisija stručnjaka smije uzeti u obzir ovu informaciju u pripremanju izvješća razrađenih u stavku 3. dolje. Ova tijela ili udruge također mogu podnositi izjave koje se odnose na politiku koju provode ugovorne stranke u skladu sa Dijelom II.
3. Na temelju izvješća razrađenih u stavku 1. i informacije spomenute u stavku 2. komisija stručnjaka pripremit će izvješće za Odbor ministara. Ovo izvješće treba popratiti komentarima koje su ugovorne stranke zamoljene učiniti te se mogu učiniti dostupnim javnosti od strane Odbora ministara.
4. Izvješće navedeno u stavku 3. treba sadržavati naročito prijedloge komisije stručnjaka upućene Odboru ministara za pripremu onih preporuka koje će ovo zadnje tijelo uputiti po potrebi jednoj od ugovornih stranaka.
5. Glavni tajnik Vijeća Europe uputit će svake dvije godine detaljno izvješće Parlamentarnoj skupštini u pogledu primjene ove Povelje.

Članak 17.

Komisija stručnjaka

1. Komisija stručnjaka bit će sastavljena od po jednog člana iz svake ugovorne stranke imenovanog od strane Odbora ministara na temelju liste pojedinaca koji posjeduju najviši moralni integritet i priznatu stručnost u predmetima koje razrađuje Povelja, a koje predlaže ugovorna stranka.
2. Članovi komisije imenovat će se za razdoblje od šest godina i mogu biti ponovno izabrani. Onaj član komisije koji nije u stanju do kraja ispuniti svoj mandat bit će zamijenjen u skladu sa postupkom utvrđenim u stavku 1. te će član koji ga zamjenjuje dovršiti njegov mandat.
3. Komisija stručnjaka usvojit će svoj poslovnik. Njezino tajništvo, odnosno tehničke službe organizirat će glavni tajnik Vijeća Europe.

DIO V.

ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 18.

Ova Povelja otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 19.

1. Ova Povelja stupa na snagu na prvi dan mjeseca koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca iza datuma na koji su pet država članica Vijeća Europe izrazile njihovu suglasnost da prihvaćaju Povelju u skladu s odredbama članka 18.
2. Povelja će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju za one države članice koje budu nakon toga izrazile svoju želju da se vežu njenim odredbama.

Članak 20.

1. Nakon stupanja na snagu ove Povelje, Odbor ministara Vijeća Europe može uputiti poziv bilo kojoj državi koja nije član Vijeća Europe da prihvati ovu Povelju.
2. U pogledu tih država koje pristupaju Povelji, ona će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca poslije datuma polaganja isprave o prihvaćanju kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 21.

1. Bilo koja država može u vrijeme potpisivanja ili kod deponiranja ratifikacionog instrumenta prihvaćanja, potvrde ili pristupanja staviti jednu ili više rezervi u odnosu na stavak 2. do 5. članka 7. ove Povelje. Stavljanje drugih rezervi nije dozvoljeno.

2. Bilo koja država koja je izrazila svoje rezerve u smislu prethodnog stavka smije ih u potpunosti ili djelomično povući putem notifikacije koja se upućuje glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu na datum prijema takve notifikacije od strane glavnog tajnika.

Članak 22.

1. Bilo koja ugovorna stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Povelju putem notifikacije koja se upućuje glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isticanja razdoblja od šest mjeseci od datuma prijema notifikacije od strane glavnog tajnika.

Članak 23.

Glavni tajnik Vijeća Europe službeno će obavijestiti države članice Vijeća te bilo koju državu koja je pristupila ovoj Povelji o:

- a) svakom potpisivanju;
- b) polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju;
- c) svakom stupanju na snagu ove Povelje u skladu sa člancima 19. i 20.;
- d) svakoj notifikaciji primljenoj obzirom na primjenu odredbi članka 3. paragrafa 2.;
- e) svakom drugom aktu, notifikaciji ili priopćenju koje se odnosi na ovu Povelju.

Sastavljeno u Strasbourgu 5. studenog 1992. godine na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba jezika jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerovljene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe, kao i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Povelji.